

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Економічного аналізу  
(найменування кафедри)

**РЕФЕРАТ**  
**кваліфікаційної роботи**  
**на здобуття освітнього ступеня магістра**  
**зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»**  
(шифр та найменування спеціальності)  
за магістерською програмою професійного спрямування  
**«Аналіз бізнес процесів у підприємстві»**  
(назва магістерської програми)

на тему: **«Облік, аудит та аналіз операційних витрат діяльності підприємства на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»»**  
(назва теми)

**Виконавець:**

студент обліково - економічного  
факультету

Грузінова Л.І

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

**Науковий керівник:**

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Гайдаєнко О.М.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність теми.** На сьогоднішній день в умовах трансформаційної економіки України підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств примушує підприємців і менеджерів до пошуку ефективних шляхів управління господарською діяльністю. Це зумовило виникнення потреби в формуванні ефективних систем управління виробничо-господарською діяльністю підприємств. Одним із найголовніших внутрішніх чинників ефективної роботи підприємства являється зменшення витрат його операційної діяльності.

Одним із найважливіших факторів стабільного розвитку підприємства є раціональне використання обмежених матеріальних, фінансових і трудових ресурсів як у виробничих, так і у невиробничих цілях. Господарська діяльність має бути організована так, щоб окупились витрати та був отриманий прибуток.

У процесі господарювання на підприємстві формуються витрати використаних виробничих запасів (сировини, матеріалів, робіт і послуг), оплати праці працюючих, нарахованих соціальних внесків, зносу необоротних матеріальних і нематеріальних активів тощо. Витрати створюються в процесі формування і використання ресурсів для досягнення певної мети. Вони мають різне спрямування, але найбільш загальним та принциповим є поділ їх на фінансові, інвестиційні та поточні (операційні) витрати, зв'язані з безпосереднім виконанням підприємством своєї основної функції – виготовлення продукції або надання послуг.

Тому для кожного підприємства важливий облік, аудит і аналіз операційних витрат і ефективне управління ними для досягнення високого економічного результату. На сучасному етапі розвитку ринкової економіки питання операційних витрат має бути у центрі уваги всіх працівників суб'єктів господарської діяльності.

Питання бухгалтерського обліку операційних витрат регулюється рядом законів та нормативно-правових актів. Але недостатньо приділено уваги обґрунтуванню методичних принципів, у відповідності з якими кожний господарюючий суб'єкт має визначати свою внутрішню облікову політику щодо обліку операційних витрат з урахуванням особливостей своєї діяльності.

У зв'язку із цим, проблема організації високоефективної системи обліку, аудиту та аналізу операційних витрат, що буде сприяти надходженню і обробці якісної інформації для потреб управління, постає дуже гостро.

Вагомий внесок у розробку теорії і практики обліку, аналізу і аудиту операційних витрат здійснили вітчизняні вчені, зокрема, Ф.Ф. Бутинець, О.С. Бородкін, А.М. Герасимович, Б.І. Валуєв, З.В. Гуцайлюк, С.Ф. Голов, Є.В. Калюга.

Вагоме значення мають прикладні роботи зарубіжних науковців, серед яких М.А. Вахрушина, П.С. Безруких, В.Б. Івашкевич.

**Метою дослідження** є узагальнення й критична оцінка обліку та аудиту операційних витрат діяльності підприємства, проведення аналізу їхньої

ефективності та розробка рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Для досягнення мети в дипломній роботі поставлені наступні **задачі дослідження**:

- визначення економічної сутності операційних витрат і їх класифікації через узагальнення їх економічного, управлінського та фінансового аспектів;
- розгляд особливостей застосування міжнародних стандартів для обліку операційних витрат;
- дослідження організаційних та технологічних особливостей діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» та його основних економічних показників діяльності;
- висвітлення особливостей обліку прямих матеріальних витрат, витрат на оплату праці, інших прямих і непрямих витрат;
- дослідження організаційних і методичних аспектів аудиту витрат операційної діяльності;
- проведення аналізу операційних витрат на основі показників фінансового обліку та звітності ТОВ «Телекарт-Прилад».

**Об'єктом дослідження** є процес формування операційних витрат на підприємстві, особливості їх обліку, аналізу та аудиту. Для дослідження були використані матеріали Товариства з обмеженою відповідальністю «Телекарт-Прилад».

**Предметом дослідження** є методичні та організаційні аспекти обліку, аналізу і аудиту операційних витрат підприємств галузі приладобудування.

**Методи дослідження.** В процесі дослідження були використані загально – наукові методи (групування, порівняння, абстрактно-логічний, аналіз, синтез), а також специфічні методи економічного аналізу: прийоми порівняння, групування, перерахунку; абсолютні, середні та відносні показники; прийом ланцюгових підстановок, індексний прийом, а також економіко-математичні методи для моделювання ситуації на аналізованому підприємстві.

**Інформаційною базою дослідження** при написанні магістерської роботи є наукові праці провідних вчених, законодавчі і нормативні документи, установчі документи базового підприємства, дані первинного і поточного обліку і аудиту, фінансова, податкова і статистична звітність.

**Структура та обсяг роботи.** Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (67 найменувань) та 27 додатків. Загальний обсяг роботи становить 161 сторінок. Основний зміст викладено на 96 сторінках. Робота містить 26 таблиць, 18 рисунків.

**Публікації.** 1. Грузінова Л.І. Аналіз динаміки і структури позикового капіталу /Л.І. Грузінова, Н.А. Волкова // Збірник науково практичних статей Одеського національного економічного університету. – 2018.- №2.- С.124

2. Грузінова Л.І. Прогнозування рентабельності основної операційної діяльності на прикладі ТОВ «Телекарт - Прилад» /Л.І. Грузінова, О.М. Гайдаєнко // Збірник науково практичних статей Одеського національного економічного університету. – 2018.- №2.- С.160

3. Грузінова Л.І. Прогнозування ймовірності банкрутства на підприємстві ТОВ «Телекарт - Прилад» / Л.І. Грузінова, Л.В. Чернишова// Матеріали VI Міжнародної науково – практичної конференції «Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції».- 2018.- С.203-205

4. Грузінова Л.І. Критерії наявності загрози втрати фінансової стійкості підприємства на прикладі ТОВ «Телекарт - Прилад» / Л.І. Грузінова, А.Л. Коляда// Матеріали VI Міжнародної науково – практичної конференції «Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції».- 2018.- С.206-207

5. Грузінова Л.І. Управлінський аналіз витрат операційної діяльності підприємства / Л.І. Грузінова, Л.В. Чернишова// Матеріали VI Міжнародної науково – практичної конференції «Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції».- 2018.- С.208-209

## ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади бухгалтерського обліку та аудиту операційних витрат»* розглянута економічна сутність операційних витрат, класифікація операційних витрат, застосування міжнародних стандартів для обліку операційних витрат.

У другому розділі *«Облік і аудит операційних витрат ТОВ «Телекарт-Прилад»»* вивчена практика обліку і аудиту операційних витрат.

У третьому розділі *«Економічний аналіз як інструмент підвищення ефективності операційних витрат ТОВ «Телекарт - Прилад»»* наведені розраховані показники виробничо – фінансової діяльності ТОВ «Телекарт - Прилад», запропоновано дослідити беззбитковість підприємства з урахуванням потужностей виробництва, замовлень споживачів, компанії «Телекарт-Прилад», що дозволить підприємству оптимізувати свою діяльність для подальшого отримання прибутку та розвитку у своїй галузі.

## ВИСНОВКИ

Облік на підприємстві здійснюється відповідно до журнально – ордерної системи з урахуванням автоматизації, а саме, «ІТ- Підприємство» - це повно функціональна ERP, MRPII, MES-система, яка охоплює всі сторони діяльності промислового підприємства, а також гарантує ефективне управління групою підприємств. Для ведення обліку витрат обрало ведення обліку з використанням рахунків класу 8 «Витрати за елементами».

При проведенні оцінки ведення обліку ТОВ «Телекарт-Прилад» було виявлено певні недоліки, до яких можна віднести:

- існують випадки неналежного заповнення первинних документів, відсутні необхідні реквізити;

- підприємством було розроблено у Наказі про облікову політику склад загальновиробничих витрат, але статті дублюються із статтями інших прямих витрат, що може призвести до помилок і неправильному віднесенню до того чи іншого об'єкта обліку;

- на підприємстві немає чітко затвердженого графіку документообігу, що також підвищує ймовірність помилок;

- в ТОВ не проводиться зовнішній аудит, з допомогою якого можна було б не лише виправити існуючі помилки в обліку та усунути можливості їх повторної появи, але й отримати пропозиції щодо удосконалення організації обліку в цілому;

- не передбачено субрахунків для обліку витрат на збут.

Для підвищення ефективності обліку операційних витрат було б доцільно впровадити наступні пропозиції:

- автоматизувати заповнення усіх первинних документів, які стосуються обліку операційних витрат для усунення технічних помилок і недописок;

- удосконалити перелік загальновиробничих витрат, виключивши статті, які доцільно відносити до інших прямих витрат;

- проводити зовнішню аудиторську перевірку, спрямовану на підтвердження достовірності фінансової звітності;

- ввести додаткові субрахунки для обліку витрат на збут: 931 «Витрати на придбання товарів» (призначення: облік сум, що сплачуються згідно з договором постачальнику понад договірну купівельну вартість товарів, інші витрати на придбання товарів), 932 «Транспортно - заготівельні витрати» (призначення: облік витрат на відрядження для заготівлі товарів, на транспортування товарів до місця їх використання, автомобільні перевезення, на вантажно - розвантажувальні роботи), 933 «Витрат на доведення товарів до придатного для реалізації стану» (призначення: облік витрат на зарплату пакувальників і відрахування на соціальні заходи, на пакувальні матеріали, на підвищення якості – технічних характеристик товарів, інші прямі витрати на підготовку товарів до реалізації).

Розраховані показники виробничо - фінансової діяльності показали, що ефективність операційної діяльності на ТОВ «Телекарт - Прилад» протягом 2015-2017 років значно поліпшується. Про це свідчить позитивна динаміка віддачі основних засобів, річної продуктивності праці одного працівників. Такі зміни призвели до високої рентабельності виробництва та збільшення сум чистого і операційного прибутку.

Аналіз показав, що в цілому структура операційних витрат є достатньо стійкою, а найбільшу частку в них займає собівартість реалізованої продукції. В цілому в 2016 році операційні витрати підвищуються, а в 2017 році – знижуються. Такий якісний показник, як витрати на 1 гривню реалізованої продукції має поступову тенденцію до зростання в 2016 і зменшення в 2017 році порівняно з 2016 роком, що є позитивним. В структурі операційних витрат за елементами найбільшу частку мають матеріальні витрати, які мають тенденцію зростання.

Проведений аналіз виявив щорічне збільшення фонду оплати праці, що пов'язано із зростанням мінімальної оплати праці при невисокій середній заробітній платі. Проведений аналіз рівня витрат на оплату праці виявив, що

можна говорити про достатньо неефективну стимулюючу роль оплати праці і неефективне використання фонду оплати праці в цілому.

Аналіз витрат в цілому показав економне використання ресурсів, але на підприємстві існують можливості оптимізації витрат, зокрема витрат на оплату праці (резерв складає 33тис.грн.) та адміністративних витрат (4204 тис.грн.).

Проведений аналіз безбитковості виявив, що критична точка обсягу виробництва нижча за фактичний обсяг чистого доходу, тому запас фінансової міцності як в абсолютному, так і у відносному розмірах достатньо високі.

На підприємстві спостерігається відносне зменшення постійних витрат та відносне підвищення змінних витрат. Така тенденція відповідно свідчить про зменшення рівня виробничого левериджу, тобто чим більше рівень постійних витрат, тим вище ризик отримати збиток.

Для керівників та менеджерів ТОВ «Телекард - Прилад» інтерес представляє не лише знаходження точки безбитковості окремих видів продукції, але й знаходження критичного обсягу з урахуванням вже існуючих замовлень на продукцію на наступний звітний період та даних щодо попиту на ринку.

Моделювання рівня безбитковості, урахуванням попиту на ринку та оптимізацією витрат на їхнє виробництво, одного з основних видів діяльності ТОВ «Телекард - Прилад» – виробництва пластикових карток дозволило розрахувати скільки необхідно в наступному періоді виготовити кожного виду цієї продукції: дисконтних карток -11004 штук, клубних карток -15202 штук, передплатних карток -11474 штук, страхових - 14500 штук та безконтактних - 2501 штук. Це дозволить мінімізувати витрати та задовольнити потреби споживачів.

За допомогою дослідження безбитковості підприємства з урахуванням потужностей виробництва, замовлень споживачів, компанія «Телекарт-Прилад» зможе оптимізувати свою діяльність для подальшого отримання прибутку та розвитку у своїй галузі.

## АНОТАЦІЯ

Грузінова Л.І., «Облік, аудит та аналіз операційних витрат діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)»,  
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за магістерською програмою  
«Аналіз бізнес-процесів у підприємстві»,  
Одеський національний економічний університет  
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – є процес формування операційних витрат на підприємстві, особливості їх обліку, аналізу та аудиту. Для дослідження були використані матеріали товариства з обмеженою відповідальністю «Телекарт-Прилад».

У роботі розглядаються теоретичні аспекти визначення поняття «операційні витрати», їх класифікації, облік, аудит та аналіз операційних витрат діяльності підприємства . Проаналізовано економічний стан ТОВ «Телекарт-Прилад», діючий стан обліку та аудиту операційних витрат та встановлено, що облік ведеться у відповідності до чинного законодавства та облікової політики підприємства, проте потребує деяких вдосконалень.

Запропоновано автоматизувати заповнення усіх первинних документів, які стосуються обліку операційних витрат для усунення технічних помилок і недописок, удосконалити перелік загальновиробничих витрат, виключивши статті, які доцільно відносити до інших прямих витрат, проводити зовнішню аудиторську перевірку, спрямовану на підтвердження достовірності фінансової звітності, ввести додаткові субрахунки обліку адміністративних витрат.

**Ключові слова:** операційні витрати, класифікація операційних витрат, синтетичний та аналітичний облік, аудит, відносні та узагальнюючі показники аналізу операційних витрат, аналіз «що-якщо».

## ANNOTATION

Hruzynova L.I., " Accounting, audit and analysis of operating expenses of the enterprise (for example, LLC "Telekart-Device")",  
thesis for Master degree in specialty 071 «Account and taxation» under the program  
«Analysis of Business Processes in Entrepreneurship»,  
Odessa National Economic University  
Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study – is the process of formation of operating costs in the enterprise, especially their accounting, analysis and audit. The research used materials of the limited liability company "Telecard-Device"..

The theoretical aspects of definition of "operational expenses", their classification, accounting, audit and analysis of operating expenses of the enterprise are considered in the paper.

The economic situation of Telekart-Device, the current state of accounting and auditing of operating expenses is analyzed, and it is established that accounting is conducted in accordance with the company's current legislation and accounting policy, but requires some improvements.

It is proposed to automate the filling of all primary documents related to accounting of operating expenses for the elimination of technical errors and shortcomings, to improve the list of total production costs, excluding articles that are appropriate to refer to other direct costs, conduct an external audit to verify the reliability of financial statements, introduce additional subaccounts accounting for administrative costs.

**Key words:** operating expenses, classification of operating expenses, synthetic and analytical accounting, audit, relative and general indicators of analysis of operating expenses, analysis of "what-if."